

Hjertesutra'en

MAHA PRADJŪNA PARAMITA HRIDADJA SUTRA

[Hjerte Sutra'en om stor fuldstændig færdighed i klarhedens vished]

oversat fra tibetansk og kommenteret af Lama Tendar Olaf Høyer

Pradjñaparamita betyder fuldstændig færdighed i klarhedens vished (pradjñā). Den sidste af de 6 fuldstændige færdigheder, sanskrit: paramitas.

Billedet viser Buddhainden Pradjñaparamita.

Bodhisatva'en *Avalokiteshvara* befandt sig engang sammen med sin Dharma-ven *Sariputra*, da han pludselig fik indsigt i tomhedsnaturen, sanskrit: *sunyata*. Om *Avalokiteshvara* mediterede på Pradjñā-paramita som en *Yidam*, eller om han reflekterede over klarhedens visdom direkte, fremgår ikke af historien, som den fortælles i Sutra'en. Herunder følger den berømte tekst med mine kommentarer og tilføjelser i [firkantede parenteser].

Hyldest til dejlige og hellige Pradjñaparamita.

Avalokiteshvara, den barmhjertige Bodhisatva, indså klart, mens han var fordybet i Pradjñaparamita, at de 5 skandha'er er *sunyata* [tomhedsnaturen], og sådan overskred han al ulykke og elendighed [lidelse].

[Han sagde:]

Lyt, Sariputra,* form er ikke andet end sunyata; sunyata er ikke andet end form. Form er nøjagtigt sunyata; sunyata er nøjagtigt form [sanskrit: *rupa*, uden sunyata er der ikke plads til nogen form - uden form og de andre *skandha'er* er der ingen erfaring af sunyata]. Følelse, opfattelse, reaktion og bevidsthed [de 4 andre skandha'er] er lige sådan.

[Oplevelser af 'form' og så videre er ikke egentlig stofflige og heller ikke uafhængige af skandha'erne. I stedet er de sindets indtryk, sanskrit: *djñeya*, og fortolkning, sanskrit: *vidjñapti*, og sindets reaktion, sanskrit: *caitasika*. Så når oplevelser opleves, er det sindet, som ser på sindets virksomhed. Sindets karakter er imidlertid sunyata; derfor er form ikke andet end sunyata og så videre.]

Lyt, Sariputra [og] husk: *dharm*'erne [oplevelsernes enkeltdele eller begivenheder] er grundlæggende sunyata. Ingen fødsel, ingen død. Intet bliver forurenede, intet er rent. Intet kan øges, intet bliver formindsket.

[Ting forekommer blot at være mindre eller større, når vi *begriber* dem. Men sindet og sindets virksomhed har ingen egentlig størrelse eller omfang. Der er blot plads til alle begivenhederne og stor klarhed.]

Derfor er der ingen form i sunyata, ingen følelse, ingen opfattelse, ingen reaktioner, ingen bevidsthed [de 5 skandha'er]. Der er ingen øjne, ingen ører, ingen næse, ingen tunge, ingen krop, intet sind [de 6 sanser evner]. Der er intet at se, intet at høre, intet at lugte, intet at smage, intet at mærke, intet at fatte [= verden er ikke virkeligt stofflig; sanser genstandene eksisterer ikke uafhængigt af sindet – sansning er noget, som foregår i sindet]. Der er ingen verden at se, ingen verden at høre, ingen verden at lugte, ingen verden at smage, ingen verden at mærke, ingen verden for sindet at beskæftige sig med [for de 6 slags sanser bevidsthed, sanskrit: *vidjñana*, herunder nævnt til sidst, sinds-bevidstheden, sanskrit: *mano-vidjñana*].

[Når den verden, som vi tager for givet, er uvirkelig, er også de 18 områder, sanskrit: *dhatu*, for oplevelse af denne verden uvirkelig. Paragraffen for oven beskriver de 18 dhatus og de 5 skandha'er som de illusioniske skabere af illusionerne. I stedet for en egentlig virkelig verden, ser vi sindet arbejde med sind. Det, som bearbejder, og det, som der arbejdes med, er identisk. Sindet og sindets oplevelser har tomhedsnaturen i og med, at sindet ikke er noget fysisk, men sådan noget som gør oplevelse muligt. Og oplevelser er ikke noget i sig selv, sanskrit: *svabhava*, men identisk med sindet, som frembringer dem, og som har tomhedsnaturen.]

Der er ingen uvidenhed [sanskrit: *avidya*] og ingen ende på uvidenhed. Der er ingen alderdom og død og ingen ende på alderdom og død. Der er ingen elendighed, ingen grådighed, intet ophør, ingen vej; der er ingen visdom, ingen færdighed, ingen ufærdighed.

[Essensløsheden, sanskrit: *nairatmya*, fraværet af enestående uafhængig selvstændighed og stofflighed er strukturel, altomfattende og vedvarende. Den verden, sanskrit: *samsara*, som du oplever, er ikke virkelig. Verden som oplevelse består lige så meget af sind, som sindet, der oplever den. Sindets omskiftelige tilstande, sanskrit: *caitasikas*, er også uvirkelige, fordi de er mentale indtryk, fortolkninger og reaktioner på en virkelig verden. Således er selv uvidenheden om sindet og dets virksomhed, sanskrit: *avidya*, illusorisk. Derfor er der kun brug for at opdage *pradjña*. Pradjña, klarhedens visdom, er allerede naturligt og medfødt til stede som sindets iboende klarhed eller skelne evne i alle slags bevidsthedsforme, sanskrit: *vidjñana*.]

Derfor er der intet at opnå** og Bodhisatva'en forlader sig på Pradjñaparamita uden at lade sig hindre af noget i sindet. Uden forhindringer er der ingen angst. Alt, som man kan rystes af, er overstået, og Nirvana nås til sidst.

Alle fortidens, nutidens og fremtidens Buddha'er og Bodhisatva'er forlader sig på Pradjñaparamita og når således den endelige, fuldstændige og færdige oplysning.

Derfor bør du vide: Pradjñaparamita er det største dharani,*** det mest strålende dharani, det højeste dharani, det uforlignelige dharani. Det afhjælper fuldstændigt al elendighed. Det er sandt, for hvad kan der være i vejen med det? Så værdsæt dette dharani fra Pradjñaparamita og syng det:

Om Gate Gate Paragate Parasamgate Bodhi Svåha.

(Om Overstået Overstået Helt Overstået Helt og Aldeles Overstået Bodhi Svåha.)

[Om er en *mantra* sædstavelse eller lyd, som manifesterer rumme-sindet, *alaya* i bevidstheden. **Bodhi** betyder oplysning eller det at vågne op. Det manifesterer sindets klarheds natur og dermed klarhedens visdom, pradjña. **Svåha** betyder: sådan. Hele dharani'et kunne således forkortes til: Vågn op, sådan er det overstået.]

Dette var Hjertesutra'en.

Billedet viser Bodhisatva'en
Avalokiteshvara

Fodnoter:

- */ 'Sariputra' er en anden berømt Bodhisatva.
- **/ man skal ikke udvikle noget, som man ikke allerede har.
- ***/ dharani betyder essensen af en lære, ligesom mantra er essensen af et Buddha-aspekt.

Læs også i Ordforklaringen om:
asunya, ikke-tom. Læs også artiklen:
Hvad er en oplevelse?